

ИРЖИ МАРЕК ШПИОНИН

Превод от чешки: Ирина Къосева, 1980

chitanka.info

Старото време ни учудва най-много с това, колко просто и естествено е било. Тогава всичко е било по-елементарно: и учрежденията, и животът. Също и шпионажът. Днес всеки начинаещ знае какво е микро точка, в джоба му има фотоапарат-запалка и с него той заснема всеки, на когото дава огънче, в същото време записва на портативен магнетофон какво се приказва, използва симпатично мастило, има двойни подметки и куфар с двойно дъно, скача с парашут право в чакащата го лимузина, промъква се през границите или ги преплува под вода...

Старото време е било идилично и мило, шпионите не са познавали всички тия неща, не са се промъквали през границите нито пеша, нито под вода, не са скачали в черни лимузини, защото не са ги притежавали; просто те честно са заминавали със собствения си паспорт за вражеската чужбина заедно с откраднатите документи, защото дори не са можели да ги преснимат.

Всичко е било невероятно просто. Както ми казваше съветникът Вацатко: — Запомнете, млади човече, че на света няма голяма глупост, която същевременно да не е голяма хитрост. Разбирате ли какво искам да кажа?

Както подобава на млад стажант-детектив, казах, че разбирам. Но съветникът махна с ръка:

— Нищо не разбирате. Ще ви кажа, че повече се страхувам от някой абсолютно глупав престъпник, отколкото от някой много хитър злодей. Хитрецьт винаги ще се престарае в нещо и така ще го хванем, но да заловиш глупавия — там се иска майсторлък. И случайност, естествено. Разбирате ли какво искам да кажа?

За всеки случай казах, че не разбирам. Съветникът отново махна с ръка:

— Никога нищо не разбирате вие, стажант такъв!

Гледахме навън през прозореца на кабинета му; беше ме поканил тук и това беше висша форма на благоволение. Гледахме навън двора, където щъкаха униформени полицаи, строяваха се по отряди, маршируваха към автобусите и потегляха нанякъде.

— Господин съветник, смей да кажа, че тая работа не ми харесва. Прилича ми на събор на „Соколите“^[1].

— Още по-лошо! — намръщено каза съветникът. — Това е тържествен парад на пражката полиция, а не преследване на шпионин.

Само че има нареждане от горе и ние от криминалната трябва да стоим настрана. Това вече разбирате, нали?

Отговорих, че разбирам, защото ние не се занимаваме с шпионажа. За това отговаря ИЦДПО, или Информационна централа на държавната полиция. И въпреки това се осмелих да кажа, че нашите детективи са по-подходящи. Те са така явно незабележими и в критичните ситуации умеят да действуват с неподозирана смелост. Могат да се бият, щом се наложи. Те ще хванат шпионина като две и две.

Съветникът сви рамене и каза:

— Доволен съм, че това не ме засяга. Сигурно тоя юнак е толкова глупав, че чак е гениален. А това е много лошо. Да загуби чанта с откраднати документи... Аз бих се отнесъл към него с изключително внимание.

Съветникът Вацатко се дръпна от прозореца, като че беше видял достатъчно, и ми каза строго:

— И запомнете, младежо, че всичко това трябва да остане в абсолютна тайна, да не сте посмели да го напишете в кореспонденцията за печата!

— Естествено, няма, въпреки че като гледам тоя парад, мисля, че нищо няма да остане в тайна.

Съветникът вдигна пръст, което означаваше да не мисля много. Напуснах кабинета му с уважение.

Всъщност в началото на целия случай бях аз, обикновеният стажант-детектив, и можех да се гордея с това, ако не беше тайна. Защото аз вдигнах телефона, аз пръв чух как подофицерът Водседялка от Кбел докладва, че при странни обстоятелства някой си Лабурда му е предал една чанта. И тъкмо исках да повикам специалиста по джебчиите и дребните кражби, господин Боуше с вечната хрема, когато енергичният глас в слушалката се сниши до тайнствен шепот:

— Позволявам си да съобщя, че съдържанието на чантата е крайно подозрително. Военни документи. Което вероятно е причината въпросният Лабурда, т.е. престъпникът, да ги донесе тук. Щото той иначе е негодник.

— Задръжете го, чантата приберете, чакайте инструкции — изрекох на един дъх и добавих: — Как разбрахте, че става дума за такива неща... хм... а бе ония...

— Ами познах по това, че отгоре има печат „Строго секретно“...
Вярно, че подофицерът шепнеше, но все пак по телефона.
Трябваше да прекъсна тоя разговор:

— Ще получите инструкции. Чакайте на телефона!

Афера или идиотщина? И изобщо защо тоя подофицер от Кбел се обажда точно на нас? От отговора на детектива Боуше разбрах, че подофицерът постъпва правилно. Това е станало на летището, а то е в района на пражката община.

— А иначе нямаме късмет — каза Боуше, — ако беше в сградите зад летището, вече нямаше да е наш случай. Затова не го познавам тоя Лабурда. На ваше място ще се обадя в ИЦДПО.

Обадих се. И понеже те нямаха много такива случаи, се заловиха за тоя със сериозност, която говореше добре за тях, но съветникът Вацатко беше на друго мнение. Е какво, може пък да завижда, че няма да му се падне преследване на шпионин...

Забравената, открадната и върната чанта сложи началото на ужасна шпионска афера, под чиято тежест цялата ИЦДПО започна да се огъва. Може би разказът ми е малко объркан, но всичко се развиваше съвсем закономерно.

Чантата беше забравена в малката чакалня на Кбелското летище. Тогава се летеше от Кбел, и то с невиджани машини за шест пътници, без да се брой пилотът, който преди полета нахлупваше шлем с очила и махваше с ръка в кожена ръкавица да завъртят перката. Пътниците се качваха по метална стълбичка и се вълнуваха, защото за миг се превръщаха в герои: те се издигаха с машина, по-тежка от въздуха. По това време самият аз, очевидно за свой срам, още не бях летял със самолет. Съветникът Вацатко — също.

— Още съм с всичкия си, младежо — казваше ми той, когато го убеждавах да участвуваме заедно с излетния рейс, организиран от Масариковото самолетно дружество, което, придържайки се към лозунга „Въздухът е нашето море“, твърдеше, че целият народ трябва да се посвети на въздухоплаването. — Още съм с всичкия си и надявам се ще умра на земята.

... Така че вълнението на пътниците беше съвсем разбираемо. Една жена се разплака, защото имаше фикс-идеята, че когато си тръгне от летището, внучката ѝ, която щеше да лети, ще ѝ падне на главата. Жената пищеше, внучката се смееше, мъжете нервно нахлупваха

шапките си чак до челото, като че там горе духаше, и сядаха на неудобните металически седалки в самолета за Дрезден. Пилотът подканяше гражданите да побързат, защото времето можеше да се развали. От Дрезден съобщиха, че е ясно, но в този сезон е по-добре да не се рискува...

Нищо чудно, че в тая нервна бъркотия един от пътниците забрави чантата си на пейката в чакалнята. Не е ясно точно кога се е сетил той за нея, може би веднага след като самолетът се е засилил по затревената писта и е набрал височина, но вече е било късно. Може и да е извикал; все едно, от грохота на мотора нищо не се е чуло, както не се разбра, че жената на летището припаднала от мъка.

Само местният крадец на дребно Лабурда, толкова незначителен човек, че дори Боуше не го познаваше, запази хладнокръвие. Той видя чантата на пейката и незабелязано се примъкна към нея. Беше му ясно, че щом някой лети във въздуха, има в чантата си нещо повече от книжата, които носят чиновниците, пътуващи с автобус. Лабурда се надяваше поне на пачка стотарки или някакви бижута... но зад живия плет на летището го чакаше горчиво разочарование. В чантата имаше само документи. Когато за свое най-голямо съжаление той се убеди, че там няма нито кутийка с пръстен, нито златна брошка, реши, както призна по-късно, че ще изхвърли книжата и ще вземе само чантата. В кръчмата все ще успее да я бутне някому за две бири.

Но въпреки че Лабурда беше тукашен крадец, той все пак беше професионалист и разгледа хартийките, които искаше да изхвърли. Кръвта му замръзна. Той беше от тези, които вършат големите кражби чак през октомври, за да си осигурят квартира през зимата. В този сезон изобщо не му трябва голяма присъда. Освен това той разбра, че щом на книжата има печат от Министерството на народната отбрана и с големи букви пишеше „СЕКРЕТНО“, това няма да е шега и за него могат да му лепнат доста годинки. А Лабурда, скитник и крадец, обичаше свободата. И той реши да върне чантата обратно. Но за нещастие разбра, че чакалнята отдавна е заключена. Тогава нямаше толкова полети като сега, самолетът беше излетял и никой нямаше работа тук. Лабурда не можеше да върне злополучната чанта. Хрумна му, че има още една възможност. Вярно, непривична, адски странна, но все пак възможност... Полицейският участък. Защо пък Лабурда например да не намери чантата и изпълнен с честност, да я предаде?

Тая чанта сигурно е много ценна и това ще определи наградата. Кой знае, може самият началник на полицията да му връчи цяла стотарка в плик, а стражарите наоколо ще трябва да застанат „мирно“! Като не излезе кражба, може пък да мине за проява на почтеност. Кой знае, може пък и честността да носи изгода, въпреки че засега Лабурда няма такъв опит. И така той тръгна натам, където никога не беше ходил сам, а винаги го водеха. Вървеше към участъка и чувствуваше душата си някак извисена. Решително отвори вратата, но щом лично подофицерът Водседялек обърна към него проникателните си очи, възвишените мисли веднага се изпариха от главата на Лабурда.

— Хм, аз такава... извинете, ето...

Той бутна пред себе си чантата и млъкна.

Подофицерът Водседялек не беше вчерашен и щом видя несигурния поглед на познатия му крадец и скитник, всичко му стана ясно.

— Какво си донесъл? — извика той строго.

— Аз... намерих я... значи, награда, нали...

Подофицерът незабележимо се усмихна:

— Намерил си я, а? И колко мислиш, че ще получиш?

— Ами не знам... Хилядарка... Или по-малко...

— Или по-малко... — кимна подофицерът. И тъй като беше човек, който умее (както казват адвокатите пред съда) да дръпне необходимата струна, той удари по масата и закрещя:

— Къде си откраднал чантата, негоднико?

— Аз... аз — заекваше Лабурда и усети, че е загубен.

— Свил си нещо и идваш да ми разиграваш театро, а? Видя, че за чантата няма да получиш нищо, и реши да минеш за честен. Точно ти ли, Лабурда? Заради тебе да пиша такъв дълъг протокол за загубена вещ? Ще постоиш зад решетките, нехранимайко!

И както обикновено, подофицерът ловко хвана Лабурда за ръкава и го изтласка в коридора. Там с една ръка отвори вратата на тъмно помещение, а с другата бутна вътре Лабурда, който дори не успя да извика, че е искал да бъде честен човек.

След тая операция подофицерът си пое въздух и се върна в канцеларията, за да разгледа чантата. Като я отвори, мургавото му лице пребледня. Дявол да го вземе, документи за мобилизация в случай на война!

— По-страшно, отколкото на кино — затюхка се той. — Тоя Лабурда е за убиване... А може би не?

С въздишка набра номера на Дирекцията на полицията.

Завъртя се такава въртележка, която няма да забравят нито подофицерът Водседалек, нито дори крадецът Лабурда. Всъщност ще я помним и ние, въпреки че имаме опит с подобни неща.

Най-напред пред участъка в Кбел спряха две коли. Заедно бяха разпитани и подофицерът, и Лабурда. После господата разгледаха чантата и ръцете им затрепераха. Защото случаят беше от тези, дето се срещат само в романите.

— Започвам да разбирам нещичко, но как престъпникът е могъл да забрави чантата, това не мога да разбера — казал (според някои) шефът на ИЦДПО.

Като научи за тия думи, съветникът Вацатко се засмя язвително:

— Не разбира... Толкова е ясно — като бял ден. Ако на оня му беше за пръв път, щеше да сложи документите в торбичка под ризата си. Но понеже той е пътувал често, е свикнал. А щом човек свикне с нещо, започва да забравя... Както аз например... Вече така съм свикнал с жена си, че наскоро забравих за рождения ѝ ден.

Паниката обхвана не само съответния отдел, но се пренесе и в министерството. Изглеждаше, че случаят е толкова голям, че цялата пражка полиция няма да се справи с него. Има ще опасност да бъде намесена и войската.

От портала на полицейската дирекция излизаха автобуси, изглеждаше, като че някъде наистина имаше война. А в това време непознатият господин летеше към Дрезден...

Докато всичко живо беше подложено на разпит, докато полицаите се ровеха в пасажерските списъци, в канцеларията на самолетното дружество зазвъня телефонът. Чиновничката вдигна слушалката и за момент не можа да разбере за какво става дума. После полугласно каза:

— Да, звънят от Дрезден...

Полицаите, които бяха напълнили канцеларията, я погледнаха съвсем безпомощно. Боже господи, от Дрезден... Поне шефът да беше тука! Какво трябва да се направи?

— Моля? Чанта? Каква чанта... — говореше момичето по телефона.

Полицайте протягаха отчаяно ръце и правеха знаци на момичето да каже... В тоя момент никой не знаеше какво точно трябва да каже тя. Един сочеше, че чантата я няма... Друг пък — точно обратното, че е тука... Момичето се обърка от всичко това, но се държеше много юнашки. Повтаряше до втръсване:

— Не ви разбирам. Прекъснаха ни, не ви чух, повторете моля! — и въртеше очи дано за бога най-после ѝ кажат какво да отговори.

Най на края в абсолютното отчаяние като че я осени божията мъдрост и тя съвсем равнодушно събщи:

— Казаха, че са намерили някаква чанта... Ще я оставя тук. На чие име, моля?...

Очевидно тя беше голяма умница. Отбеляза си името на лист хартия:

— Филоус... Ф като Франтишек. И като Иван... Разбрах.

Един от полицайте тъкмо си отваряше устата, за да ѝ подсказе, че трябва да попита кога ще дойде въпросният човек. Но оня от Дрезден вече знаеше достатъчно и затвори.

Пред госпожицата коленичи един младичък старши стражар и като награда за помощта, която тя оказа на полицията, ѝ предложи ръката си. Наоколо суровите мъже въздишаха трогнати. Въртележката отново тръгна на още по-високи обороти. Беше жив цирк.

Филоус... Филоус... Всички машини, които бяха на разположение, изучкваха тия шест букви. Филоус... Кой е той? След кратко разследване стана ясно, че това е някакъв капитан, който работи в Министерството на народната отбрана като обикновен канцеларски плъх, дребен чиновник, когото дори и не познават, както трябва. Официално тая длъжност се наричаше „офицер от секретна служба“; ама какъв офицер беше тоя — с провиснала униформа, пехотински пагони, общит с жълт ширит, протрити на лактите ръкави като у всеки стар чиновник. Само че в Министерството на народната отбрана човек трябва да бъде поне капитан, за да има достъп до документите. И тоя, точно тоя човечец, когото никой не познаваше, си пътуваше до Дрезден с Плана за мобилизацията...

И изобщо как такъв човек се бе добрал до тия свръхсекретни книжа?

Просто така, както секретарката попада на заседанието на генералните директори — като поднася кафе. Както прислужникът

влиза в кабинета на министъра — като отваря вратата. Както шофьорът на генерала знае всичко за последното учение — като слуша какво се говори в колата.

Филоус пренасял и подреждал книгата. В присъствието на своя шеф, полковник от секретната служба, той ги заключвал в специален сейф. И понякога ги взимал оттам. Още същия ден всички офицери, които работеха с Филоус на един етаж, бяха поставени, за техен голям ужас, под домашен арест. Началникът му полковник Лустиг отиде направо в затвора. Той изобщо не подозирал какво се върши под носа му, най-голямата му грижа била Филоус да храни редовно рибките в кабинета му. Защото рибките бяха голямата страст на полковника, благородна страст. Неведнъж капитан Филоус с любов гледал красивите екземпляри воални рибки, които бил отгледал шефът му. Той донесъл на своя началник стъклена хранилка, в която се сипваха изсушени водни бълхи. Донесъл му я от Германия. Полковникът бил трогнат:

— Велика нация! Всичко произвеждат! — и добавил: — Ако отидете пак, донесете ми стъклен филтър за утайката. Техните са най-хубави. Нали знаете, немците са си немци...

Капитан Филоус обещал, че ако случайно отиде там, няма да забрави.

Докато за офицерите от генералния щаб ИЦДПО имаше всевъзможни сведения и данни, докато се знаеше кой от тях може да играе карти и кой ходи по жени, за капитан Филоус нямаха никакви сведения. Това, което събраха сега набързо, не струваше нищо: самотник, стар ерген или може би вдовец, за него портиерката говореше с одобрителен тон: не ходи по кръчмите, не играе карти, избягва жените. Когато разпитваха колегите му за него, някои се замисляха:

— Филоус... Филоус... А, оня! Ама той е такъв мухльо!

Само че точно тоя мухльо е летял до Дрезден с чанта, пълна с такива книжа, които е малко да сравниш даже със злато. Няма съмнение, че наистина са му плащали със злато. Но остана тайна къде е влагал златото си тоя одърпан човечец.

Разследването беше светкавично и бляскаво, информационната централа се развихри. Летището беше обкръжено с полицейски кордон, двама мотоциклетисти имаха готовност да отидат към

самолета веднага щом кацне. По всички перони на гарата стояха полицаи. В общината Кбел се бяха събрали толкова много полицаи, та хората си шепнеха, че оттам ще мине самият господин президент. А канцеларията на самолетното дружество наподобяваше казармите на пражката полиция.

Лично мен ме удиви най-много спокойствието на тоя човек, когато се обади за чантата си. И на всичкото отгоре той щеше да се върне да я вземе! След такъв провал аз щях да остана в Дрезден или пък да се върна тайно в къщи с изкуствени мустаци.

— Още по-добре ще бъде да се престорите, че имате дървен крак, млади момко — каза ми съветникът. — Тогава даже и портиерката няма да ви познае.

— Ама според логиката, господин съветник...

— Не ми я тикайте тая логика! Ако човек разсъждава логично, няма да краде, да убива или да става шпионин. Хората престъпват законите точно, защото не мислят логично. Иначе ще знаят, че полицията рано или късно ще разкрие всичко. Или почти всичко. Та тоя човек изобщо не предполага, че всичко е в ръцете на ИЦДПО. Дори и не подозира. Мисли, че чантата му е някъде в канцеларията. Той е много глупав, да, но не е сам... Елате с мен!

Отидохме в „детективната“, където се събираха хората от криминалната, които в момента бяха на работа, но не бяха в акция. Съветникът весело потри ръце и каза:

— Господа, ще ви поставя една малка задача. Трябва да хванете човек, който е направил нещо, да речем в Дечин, и се прибира в къщи. Как ще постъпите?

Детективите възприеха това като сполучлива шега и Бружек рече:

— Наистина е трудно, но може да се направи. Най-добре е да го чакаме пред дома му. Или за по-сигурно там, където е приятелката му.

— Аз бих го чакал още на гарата, сигурното си е сигурно — каза Роус.

— Или на летището — засмя се Мразек, защото знаеше много добре какво цели съветникът.

— Или пък на пристанището, щом идва от Дечин — каза напук Боуше и кихна.

Съветникът кимаше одобрително:

— И кога ще отидете там?

— Ами зависи кога ще пристигне... Влаковете имат разписание. Самолетите — също.

— Параходите — също, за да успокоим господин Боуше — каза любезно съветникът. — Правилно, разписанието трябва да се знае. Господата от ИЦДПО не го знаят и за това още сега са изпратили хора на летището, въпреки че самолет ще има чак утре. Те чакат и на гарата, но влакът ще дойде сутринта, защото тръгва от Дрезден през нощта.

Детективите се смееха весело, защото бяха доволни, че тоя отдел, който гледа отвисоко на криминалната, се е забатачил до шия.

Съветникът ми кимна и двамата излязохме навън. В коридора той ме хвана за копчето:

— Наистина, млади момко, вие сте завършили гимназия, но това все пак не изключва наличието на някакъв интелект. Как смятате, къде е най-голямата грешка на всичките тия мерки?

Не знаех.

— В това — тържествено каза съветникът, — че никой не пази шосетата. А оня юнак ще дойде по шосе. С кола.

— Господин съветник, откъде... откъде сте така сигурен? — ужасих се аз.

— Добре, да помислим заедно. В два и петнадесет се обадиха от Дрезден. Защо? Защото тоя човек иска да си прибере чантата колкото се може по-бързо. Естествено, от страх. Бърза, защото се бои. Самолетът е чак утре, влакът — през нощта. Как най-бързо ще стигне до Прага? С кола.

— Нима ония там ще му отпуснат кола?

— Достатъчно е да му помогнат малко. Ще намерят такси, чийто шофьор има право да минава границата. Ще го закара до Хрженско. Там нашият Филоус ще наеме друго такси. До Прага... И кога ще бъде тук?

— Боже господи, господин съветник, та кой може да знае!

— Аз. Защото знам, че от Дрезден до Прага са сто петдесет и пет километра, вземам средната скорост на такова такси и изхождам от предположението, че те са тръгнали преди три часа и че на границата ще се забавят половин час; излиза ми доста точно... Всеки момент Филоус ще бъде там.

— И господата от ИЦДПО нищо не подозират!

— Те не са криминалисти — каза гордо съветникът Вацатко.

— Ще бъде чудесно, като го хванат! — пламнах от възторг аз.

— Да, ще бъде чудесно, ако го хванат — поправи ме съветникът.

Замълчах, въпреки че ми беше ясно, че съветникът здравата подценява своите конкуренти.

Опитах се да си представя какво усеща непознатият капитан Филоус, докато пътува насам. Аз сигурно нямаше да се върна от страх. Но страхуваше ли се изобщо тоя капитан? Съветникът беше прав: тоя човек е свикнал да работи бавно и спокойно. От дълги години работи така и е свикнал с тоя ритъм. Знаят го като усърден чиновник и той е старателен във всичко: старателно номерира, записва и регистрира книгата, старателно ги краде и изнася зад граница. После, зад гърба на шефа си, наведен над аквариума, също така старателно ги връща в сейфа заедно с други документи. Винаги, когато господата от президиума или генералния щаб искат, могат да получат документите. На капитан Филоус може да се разчита.

Може би по пътя той изпитва ужас, като си представи, че чантата с документите наистина е изчезнала. Това ще бъде голяма загуба. Не защото са се затрили плановете за мобилизацията, в края на краищата могат да се направят нови. Но за тоя старателен чиновник е немислима загубата на документ. Документите са за това, да се съхраняват... Може би когато е разбрал по телефона, че чантата е намерена, той е въздъхнал с облекчение. Може би той е потрил весело ръце — „ще прибера документите веднага като се върна. В Дрезден ще ги занеса по-нататък.“ Може би тоя човек да е точно такъв. Може би точно защото е толкова старателен, му трябвало нещо такова, за да запази равновесието на живота си. Авантюра... Най-безумната авантюра, която може да предприеме един чиновник: да вземе документите от мястото им и да ги пренесе през граница. Странно защо не са го научили да преснима документите. Може би той не е способен на това. Никога няма да научи толкова сложно нещо. Няма нужда от това. Мислите му са гениално прости, гениално спокойни. Сега той се стреми да стигне по най-бързия начин до чантата си. И като я вземе в ръцете си, ще отиде в министерството с трамвая. Ако пристигне там с такси, ще привлече вниманието. Гениален е и в незабележимостта си.

— Господин съветник — казах аз, когато вървахме по Юнгманова улица, където в сградата на фирмата „Шкода“ се

помещаваше самолетното дружество, — господин съветник, това е огромен скандал! Мисля, че не сме имали подобен. И при това всичко е само глупава случайност! Местният крадец случайно открадва забравената случайно чанта и случайно се изплашва така, че я занася в участъка...

Съветникът въздъхна:

— Моят предшественик, първият съветник Кнотек, винаги казваше, че без случайността изобщо не може да се живее. В края на краищата човек дори се ражда напълно случайно.

Не можахме да се отдадем на размисли, защото на улицата между пешеходците се появи кола. Караше така бясно, както може да кара стара „Прага“^[2]. Беше такси с номер от провинцията.

Съветникът възбудено ме стисна за лакътя.

Таксито спря пред канцеларията на самолетното дружество. От него слезе нисичък, облечен обикновено човек на средна възраст и се запъти към вратата. Но в момента, в който хвана дръжката, той се поколеба. Огледа се и аз забелязах очите му: бързи, неспокойни, очи на човек, който умее да наблюдава...

Той видя полицаи в канцеларията, видя и на улицата.

Стиснах зъби, за да не извикам.

Ръката му енергично пусна дръжката. Той отстъпи назад, като че искаше да се върне в таксито. Но в тоя момент съветникът застана между него и колата. Тогаваше стоящите наоколо полицаи се съвзеха. Те не познаха капитан Филоус, защото изобщо не го познаваха. Но познаха съветника Вацатко и видяха как той разтвори ръце. Мъжът побягна. Втурна се във входа на една сграда и побягна нагоре по стълбището. Съветникът извади свирката и изсвири. Тук нямаше негови хора, но полицейската свирка ще стресне всеки полицаи на света.

Втурнаха се след беглеца.

Мъжът тичаше все нагоре, виждаше се как краката му се мяркат иззад железния парапет. Явно това беше отчаян опит. Къде ще отиде? В сградата имаше само канцеларии. На покрива ли иска да се качи? И там ще го настигнат. Или ще бяга по керемидите? Не изглеждаше като човек, който умее да се катери, и освен това по околните улици могат да го преследват. Значи, капитан Филоус, старателният и спокоен

чиновник, сега сам бе обхванат от страх и паника! Бягаше, бягаше, без надежда да се измъкне. Капанът се затвори зад гърба му.

Сградата беше на четири етажа. Най-горе имаше тясна стълба за тавана. Металната врата за покрива беше заключена. Беше загубен. Стълбището беше пълно с полицаи. Дали ще скочи долу? Дали ще загине и ще отнесе таената със себе си?

Мъжът стоеше пред затворената врата и челюстите му се движеха бързо. Невероятно: тоя човек дъвчеше. След това преглътна...

И след това го настигнаха, хванаха го за ръцете, крещяха, че е арестуван, сложиха му белезници, повлякоха го надолу. Капитан Филоус не се съпротивяваше. Имаше вид на човек, който е изпълнил намеренията си.

Там на стълбите се срещнаха двама могъщи мъже: съветникът Вацатко и шефът на ИЦДПО. Те се поклониха ниско един на друг. Шефът на ИЦДПО прошепна:

— Благодаря ви, господин съветник, за вашата намеса. Разбира се, тоя човек беше вече практически хванат.

Съветникът Вацатко се засмя учтиво:

— Практически е хванат едва сега. Поздравявам ви с успеха на широката акция.

На улицата се тълпяха хора, които не знаеха какво става. При смаяния шофьор на таксито се качиха полицаите с неговия пътник, който имаше белезници на ръцете, и му поръчаха да кара в Дирекцията на полицията. Но провинциалният шофьор изобщо не знаеше къде се намира тя. В кабинета на министъра зазвъня телефон, съобщиха, че търсеният капитан Филоус, шпионин и предател, е арестуван.

По обратния път към криминалния отдел съветникът мълчеше. После внезапно вдигна глава:

— Знаете ли какво не разбирам? Защо тоя човек бягаше? Та той вече знаеше, че вече няма надежда.

— Сигурно човек винаги има надежда — казах аз.

— Не винаги, не... Той имаше нещо. Имаше нужда от малко време... Но за какво?

Разбрахме това на другия ден сутринта. Съветникът ми се обади и победоносно ми събщи:

— Вече знам защо е бягал. Нали ви казах, че тоя мъж е толкова глупав, че е чак гениален? Гениален чак до последния момент. Бягал е,

за да спечели време и да откъсне три листа от паспорта си, за да ги изяде.

— Защо точно три? Защо не целия паспорт? — учудих се аз.

— Млади момко, опитайте се да сдъвчете целия паспорт, докато ви гони полицията! На него му е било достатъчно да изяде тези три листа, на които са били печатите от пътуванията му.

Сега и на мен ми стана ясно. Този човек бе унищожил доказателството, че често бе ходил в Дрезден. Умеел е да разсъждава; като е разбрал, че е загубен, е помислил и за юридическите последствия. Помислил е за бъдещия съд. Никой не можеше да докаже, че е бил шпионин, продавал държавни секрети. Щяха да го обвинят в единичен опит за продаване на държавна тайна. Та и военният съд се нуждаеше от доказателства.

Да, в последния момент този човек се бе измъкнал от бесилката и си бе осигурил доживотна присъда... Наистина това не бе голяма победа, но да мислиш за юридическите детайли в такава напрегната минута — ето кое бе голямото! Направо заслужаваше да му свалиш шапка!

— Какво ви казвах, момко? Толкова глупав, че чак гениален! Такъв човек е трудно да бъде уличен, дори и да го заловят!

И в тоя момент аз, новакът, стажант-детективът, казах:

— Господин съветник, та нали аз бях там и видях всичко с очите си. Ако не бяхте вие да дадете точно навреме сигнал, въпреки целия парад те нямаше да го хванат!

Съветникът не каза нищо, но ме слушаше с удоволствие. След това поклати глава и строго каза:

— Забравете, че сте видели нещо, защото всичко това е строго секретно.

И така аз съм свидетел, но няма къде да свидетелствувам, че съветникът Вацатко залови шпионина, въпреки че това не беше негово задължение.

[1] Членове на патриотичната физкултурна организация „Сокол“.
— Б.пр. ↑

[2] Марка чешки автомобили. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.